

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين ، والصلاة والسلام على نبينا محمد
وعلى آله وصحبه أجمعين ، ومن تبعهم بإحسان إلى يوم
الدين، وبعد .

هنديکه هه یفا رهمه زانییه، هه یفه کا خؤدان قه دره
ل دهف خؤدی، و قورنانا پیروز یا د شهفه کا فی
هه یفیدا هاتیه خؤاری ل سهر پیغه مبهری سلاق لی بن،
و خؤدی دهره قی وی شهفیدا یا گوتی (لَيْلَةُ الْقَدْرِ
خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ (۳) تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
مِنْ كُلِّ أَمْرٍ (۴) سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ (۵)) سورة
القدر .

وهه یفا رهمه زانی هه یفا قورنانییه و هه یفا رؤزی
گرتنییه، و د فی هه یفیدا شهیتان د هینه گریدان،
و مرؤفین موسلمان د فی هه یفیدا گهلهک عیبادهتی
بو خؤدی دکهن، و خو نیزیکی خؤدی دکهن ب دانا
سهدهقا ل سهر فه قیرو وهه ژاران .

به لى گهلهك موسلمان نه د شارهزانه د نه حكاميين هه يقا رهمه زانيدا، فيجا ژبه ر قى چه ندى من هه ولدا كو نه ز رابم بو براييين خو نه فان لاپه ران كوم كه م و وهرگيرمه زمانى كوردى؛ دا بو براييين خو نه حكاميين هه يقا رهمه زانى دياركه م چونكو گهلهك ژ براييين مه د زمانى عه ربيدا نه د شارهزانه، و هه روه سا من چند فه توين گ رنگ يين فه قيبى قى چه ر خى (ابن عثيمين)ى وهرگيرينه بو زمانى كوردى، دا تو پتر مفاى ژ فان لاپه ران بكه ى .

وصلى الله على نبينا محمد و على آله وصحبه وسلم

حه رژيكرى نه بو خودى /

أبو بكر كوچر

۲۰۱۱م / ۱۴۳۲هـ

ئەحكامىن ھىقا رەمەزانى

رامانا رۇزى گرتنا ھىقا رەمەزانى چىھ:

ھىلاتنا خۇرانى و فەخۇارنى و چوونا نقىنا زىككىيە ژ دەستپىكا سىپىدى (الفجر) ھەتا رۇژ ئاقابىت، دەھمى رۇژىن رەمەزانىدا؛ دا مرۇف خۇ پى نىزىكى خۇدى بىكەت .

ھوكمى رۇزى گرتنا ھىقا رەمەزانى :

رۇزى گرتنا رەمەزانى فەرزە (فرض) ل سەر موسلمانى گەھشتى (البالغ) و بىب عاقل بىت و بشىت رۇژىيان بگىرىت زەلام بىت يان ژن بىت، و روكنى چارىيە ژ روكنىن ئىسلامى ژبەر گوئنا خۇدى (يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) (البقرة ۱۸۳) ئانكو؛ گەلى خۇدان باوھرا رۇزى گرتن يا ل سەر ھەوھ ھاتىھ فەرزىكرن و نقىسىن كا چەوال سەر مللەتىن بەرى ھەوھ ھاتىھ فەرزىكرن و نقىسىن ژبەركو دا ھوین تەقوا خۇدى بىكەن.

مه رجین رۆژی گرتنا هه یفا ره مه زانی :

۱- نیسلام : رۆژی گرتن نه ئه رکه ل سه ر مروقی کافر هه تا موسلمان بیت .

۲- عه قل : رۆژی گرتن نه ئه رکه ل سه ر مروقی دین (مجنون) هه تا ب عاقل که فیت .

۳- گه هشتن (البلوغ) : رۆژی گرتن نه ئه رکه ل سه ر بچویکی هه تا ب گه هیت (بالغ) ، به لی دی هیته فه رماندان کو رۆژیان بگریت ئه گه ر بشیت؛ دا فیری رۆژی گرتنی بیت .

۴- شیان ل سه ر رۆژی گرتنی : رۆژی گرتن نه ئه رکه ل سه ر مروقی شیان نه بن؛ ژبه ر مه زنییی یان ژبه ر نه خووشیه کا کو بی هیفی ژ ساخبنا وی، و دی پێش هه ر رۆژه کیفه مسکینه کی تیرکه ت . (مروقی مسکین نه وه نه وی چ ل مال نه ی)

۵- جیوازکرن: رۆژی گرتن نه ئه رکه ل سه ر بچویکی هه تا جیوازی ل ده ف پهیدا بیت ، و مه ره م ژ جیوازیی نه وه کو بچویک مه زن بیت و جیوازیی بکه ت کو رۆژیی بو چی دگریت .

۶- راوستاندنا خوینا ژفانی: رۆژی گرتن ژ ژنکی ناهینه قه بولکرن هه تا خوینا وی یا ژفانی ب راوستیت .

۷- راوستاندنا خۇينا نيفاسى؛ رۇژى گرتن ژۇنكى ناهىتە قەبولكرن هەتا خۇينا وى يا نيفاسى ب راوستيت. و خۇينا نيفاسى ئەو خۇينەيە ئەوا ژنك دىنيت دەمى بچويك بوونى.

۸- ئىنيەت: دقېت مرۇف ئىنيەتا خۇ ب شەف بىنيت؛ چونكو رۇژى گرتنا هەيفا رەمەزانى نا چىبىت بى ئىنيەت، و ئىنيەت جەي وى د لىدايە . بەلى ئەگەر مرۇفى قىيا رۇژىيەكا سوننەت بگريت ل وى دەمى نە ئەركە ل سەر مرۇفى ئىلا مرۇف ئىنيەتا خۇ ب شەف بىنيت .

سوننەتېن رۇژى گرتنى:

۱- مرۇف پاشىقى درەنگى بخوت، ئانكو بەرى نقيزا سىيدى ب دەمەكى وەسا كو مرۇف بزانيت دى گەھىتن پاشىقى خوت بەرى بانگى سىيدى بەيتە دان .

۲- لەزكرن ل فتارى ئەگەر بزانيت رۇژ ئافابوو .

۳- مرۇف گەلەك خىرا بکەت و گەلەك نقيزين سوننەت بۇ خۇ بکەت و قورنانى گەلەك بخۇينيت چونكو هەيفا رەمەزانى هەيفا خۇاندنا قورنانىيە، و مرۇف گەلەك زكرى خۇدى بکەت، و دووعا ئازاكرنا ژ ئاكرى ژ خۇدى بکەت، و هەروەسا مرۇف

گهلهك دووعا ژ خۇدئ بكهت كو گوننههين
مرؤفى ژيبهت .

۴- نهگەر ئيكي ناخفتنه كا شكهستي گوته مرؤفى
دقيت مرؤف بيژيتي نهز مرؤفه كي ب رؤژى مه، دا
مرؤف خيره كا مهزن ب دهستين خؤفه بينيت .

۵- دووعا كرن ل دهمي خوارنا فتارى /

(اللهم لك صمت و على رزقك أفطرت ، فتقبل مني إنك
أنت السميع العليم) .

۶- فتارى مرؤف ب چهند قه سپان بكهت، نهگەر نه بن
ب چهند خورما بكهت، نهگەر نه بن ب چهند
قورچين نافي بكهت .

چهند مرؤفان ههق ههيه كو رؤژيبي بخون:

۱- مرؤفى نهخؤش، كو رؤژى گرتن بؤ وى نهباشه
بيت ژبهر ساخله مييا وى، و مرؤفى وهغه ركرى،
نهگەر نهف ههردوو جوره مرؤفه رؤژيبي بخون بؤ
وان چيتره، و نهگەر ب رؤژى بن ژى رؤژييا وان
دروسته .

۲- ژنكا خؤينا ژفانى يان خؤينا نيفاسى ببينيت دئ
رؤژييا خؤ خؤت و دئ وان رؤژين خوارى نهداكهت، و
نهگەر ژنكى خؤينا ژفانى يان خؤينا نيفاسى ديت و

ب رۇژىيىت رۇژىيا وى نەيا دروستە و زى ناھىتە قەبولكرن .

۳- ژنكا بجال يان زى ياشىرمىيەت نەگەر ژ جانى خۇ ترسيا يان زى ژجانى بچويكى خۇ ترسيا دى رۇژىيا خۇ خۇت و پىش ھەر رۇژىيەكا بخۇت دى خۇارنەكى دەتە مرۇفەكى دەستكورت چ ل مالى نە و دى وان رۇژىين خۇارى ئەداكەت، و نەگەر وى رۇژىين خۇ گرتن و نەخۇارن ل وى دەمى رۇژىين وى دروستن .

۴- مرۇفى شيان نەبن بۇ گرتنا رۇژىيان فيجا چ ژبەر مەزنىيى بيت يان زى نەخۇشەكا وەسا بيت كو بى ھىقى بيت ژ ساخ بوونا خۇ، ئەف ھەردوو جورە مرۇفە دى رۇژىيان خۇ خۇن و پىش ھەر رۇژەكا بخۇن دى خۇارنەكى دەنە مرۇفەكى مسكين، ئەو زى نيف (صاعە) كو دبىتە كيلو و نيف .

خۇدى چەند سالوخەت يىن دايەنە ھەيفا رەمەزانى
ئەو زى ئەفەنە:

۱- بەيىنا دەفى مرۇفى رۇژى گر پاقر و خۇشترە ل دەف خۇدى ژ بەيىنا مسكى .

- ۲- مه لائیکهت بؤ مروؤفین رؤژی گر دووعا ژیرنا گوننه هان دکهن ههتا رؤژی گر فتاری بکهت .
- ۳- خؤدی ههر رؤژ بههشتی دخهملینیت، و دبیزیت نیزیکه عهبدین من یین چاک دونیایی بهیلن و بینه بههشتی . یارب توب ناقین خو یین پیروز کهی توب مه ژوان حیسابکهی آمین .
- ۴- ل هه یقا ره مه زانی شهیتان د هینه گریدان.
- ۵- دهرگه هین بههشتی د هینه فه کرن، و دهرگه هین ناگری د هینه گرتن .
- ۶- شه فا (لیلۃ القدر) یا تیدا ههی، کو خیرا عیبادهتی وی شهقی ژ خیرا عیبادهتی هزار هه یقان پتره، و نهو کهسی بهیته بی بارکرن ژ خیرا وی نهو ژ خیره کا مه زن هاته بی بارکرن . یارب توب رزقی مه بکهی آمین .
- ۷- ل شه فا دووماهییی ژ هه یقا ره مه زانی گوننه هین رؤژی گراد هینه ژیرن .

نهو کارین دبنه نه رک یان د هینه دوپاتکرن کو مروؤد هه یقا ره مه زانیدا بکهت:

- ۱- رؤژی گرتن: پیغه مبهر سلاقی لی بن دبیزیت: (کل عمل ابن آدم له ، الحسنه بعشر أمثالها إلى سبعمائة ضعف ،

يقول الله عز وجل : إلا الصوم فإنه لي وأنا أجزي به ، ترك شهوته وطعامه وشرابه من أجلي . للصائم فرحتان : فرحة فطره وفرحة عند لقاء ربه ، ولخلاف فم الصائم أطيب عند الله من ريح المسك) ئەف حەدىسە ژ فەگۆهاستنا ئىمامى بوخارى وموسلمىيە .

هەمى كارى كورى ئادەمى بۇ ويىيە، و هەر خىرەك ب دەھ خىرانە هەتا حەفت سەد جاران، خۇدى دىبىژىت: رۇژى گرتن تى نەبىت بۇ منە و ئەز دى جزاى وى دەمى، شەھوۋەتا خۇ دگەل خۇارن و فەخۇارنا خۇ بۇ من هىلا، رۇژى گرى دوو كەيفىن هەين : كەيفەك دەمى فتارا خۇ دكەت، و كەيفەك دەمى دچىتە دەف خۇدى، و بەينا دەفى رۇژى گرى ل دەف خۇدى پاقز و خۇشترە ژ بەينا مسكى . بەلى ئەف خىرا مەزن نە بۇ وى كەسىيە يى كو بەس خۇارنى و فەخۇارنى بەيلىت چونكۇ پىغەمبەر سلاق لى بن يا گوتى: (مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ) ئىمامى بوخارى ئەف حەدىسە يا فەگۆهاستى (۱۷۷۰) نانكۇ: ئەوكەسى گوتنا درەو و كاركرنى پى نەھىلىت خۇدى چ ئىرادە ب هىلانا وى بۇ خۇارنى و فەخۇارنى

نینه، وگوتنا (فلیس لله حاجه) مه جازه و رامانا وی
 خۇدئى رۇژىيا وی قه بول ناکهت، ونهف چهنده ژ
 بابتهئى هشیارکرنییه بو مروفتى موسلمان دا
 نه که فیهته د گوننه هه کا مه زندا نه و ژى (قول
 الزور) ۵ .

و ههروهسا پیغه مبهه سلافا لى بن دبیزیت: (لیس الصيام من
 الأكل والشرب فقط إنما الصيام من اللغو والرقت فإن سابتك
 أحد أو جهل عليك فقل إنني صائم) نيمامى به بهه قى نهف
 حه ديسه يا فه گوهاستى د-السنن الكبرى للبيهقي-دا
 (۴ / ۲۷۰) نانکو: رۇژى گرتن نه بهس هیلانا خوارنى
 و فه خوارنییه به لى رۇژى گرتن هیلانا گوتنا بى
 مفا و گوتنا کریته (ناخفتنا شکهستى) و نه گهر
 نیكى گوتنه کا کریت دهرحه قى ته دا گوت يان
 ژى ژ نه زانينا خو زیانهك گه هانده ته بیژى نه ز
 مروفته كى ب رۇژى مه . فیجا موسلمان ده مى تو ب
 رۇژى بى بلا نه زمان و چاف و گوھین ته و هه مى
 نه ندامین له شى ته ب رۇژى بن .

۲- نه نجامدانا ته راویحان دگهل نيمامى: پیغه مبهه رى
 سلافا لى بن دبیزیت: (من قام رمضان إيماناً واحتساباً غفر
 له ما تقدم من ذنبه) نيمامى بوخارى و موسلم نهف
 حه ديسه يا فه گوهاستى . نه و کهسى ته راویحان ل

رهمه زانی بکەت ژ باوهری و بو خو خیرا وان
 حیسابکەت، دی گوننه هیین وی هەمی هیینه ژبیرن، و
 ئەف خیره گەلەک یا مەزنه فیجا یا فەر ئەوه
 موسلمان فی خیری ژ دەستین خو نەکەت،
 وتەراویحان ب تەمامی دگەل نیمامی بکەت، و
 پیغەمبەری سلاق لی بن د حەدیسەکا دی ژیدا خیرا
 کرنا تەراویحان دگەل نیمامی دیار دکەت و
 دبیریت: (من قام مع إمامه حتى ينصرف كتب له قيام ليلة)
 خودانین سونەنا ئەف حەدیسە یا فەگۆهاستی . ئەو
 کەسی نقیژی و تەراویحان دگەل نیمامی بکەت
 هەتا ب دووماهی دەین و نیمام رادبیت، خۆدی دی
 خیرا رابوونا شەفەکا عیبادەتی بو نقیسیت . فیجا
 برا بلا تو یی هشیار بی کو تو فان تەراویحان ژ
 دەستین خو نەکەی، و خو ژ فی خیرا مەزن بی بار
 نەکەی، چونکو مرؤف نزانیت نەگەر مرؤفی
 تەراویح کرن د فی هەیفیدا خۆدی ژی گوننه هیین
 مرؤفی هەمیان ژبەت . و برا بینە پیش چاقین خو
 کا تە چەند گوننه هەنە!! ئەری مانە دەلیقا
 عەمری مرؤقییە کو خۆدی هەمی گوننه هان بو
 مرؤفی ژبەت . ئەزب خۆدی کەم مرؤفی خۆسارەت
 ئەوه یی کو رەمەزان سەردا بهیت و ئەو عیبادەتەکا
 وەسا نەکەت کو گوننه هیین وی بهینه ژبیرن .

۳- دانا خیرا (سهدهقه) : پیغهمبهر سلاقی لی بن گهلهک یی مهرد بوو و تایبهتی د هه یفا رهمه زانیدا، چونکوئ نهو بوو - دای و بابی من گوری بن- نهوی گوتی: (أفضل الصدقة في رمضان) نيمامی تورمزی نهف حه ديسه يا فه گوهاستی . باشتين خير (سهدهقه) نهوه نهوا د هه یفا رهمه زانیدا دهیته دان . نهوی خیری ژی گهلهک جور یین ههین :-

أ- خوارنی ب دته خه لکی: خودی دبیزیت: (وَيُطْعَمُونَ
الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا (۸) إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ
اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا (۹) إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبَّنَا يَوْمًا
عَبُوسًا قَمَطِرًا (۱۰) فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ
نَضْرَةً وَسُرُورًا (۱۱) وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا (۱۲))
سورة الانسان . و نهو خوارنا نهو حه ژی دکهن و
ههوجه، د دهنه هه ژار و سیوی و دیلان (۸). دبیزنه
وان بو نکاری خودی نهم فی خوارنی د دهینه ههوه،
مه چوو بهرانبهر ژ ههوه نهقیت، نه خهلات و نه
شوکرداری (۹) . نهم فی چهندی دکهن چونکی
نهم ژ خودایی خو د ترسین، دا مه ژ روزهکا ترش و
تهحل و گران ب پاریزیت (۱۰) . ژ بهر باشییا وان،
خودی نهو ژ نهخوشی یا وی روزهی پاراستن، و روناھی

و گه‌شاتی نیخسته د سهر و چافین واندا (۱۱) . و ژبه‌ر
 بی‌نفره‌هییا وان، ب به‌ه‌شتی و نارمیشی خه‌لاتکرن .
 و پیش چووین فی نوممه‌تی دانا خوارنی ژ ده‌ستین
 خو نه‌دکرن، گه‌له‌ک ژ وان خو‌دی ژ وان رازیبیت
 خوارن دا خه‌لکی فی‌جا ج نه‌و خه‌لکه فه‌قیر بان یان
 هنده‌ک مرو‌فین برسی بان؛ چونکو پی‌غه‌مبه‌ری سلا‌ف
 لی بن یا گوتی : (ایما مؤمن أطمع مؤمناً علی جوع ،
 أطمعه الله من ثمار الجنة ، ومن سقى مؤمناً سقاه الله من
 الرحیق المختوم) نیمامی تورمزی نه‌ف حه‌دیسه یا
 فه‌گو‌هاستی.

ه‌ر موسلمانه‌کی خوارنه‌کی بده‌ته موسلمانه‌کی
 برسی، خو‌دی دی خوارنه‌کی ژ فی‌قیی به‌ه‌شتی
 ده‌تی، و نه‌و که‌سی نافی بده‌ته مورفه‌کی موسلمان
 خو‌دی دی نافی ژ مه‌یکا سه‌رمور ده‌تی . فی‌جا ژبه‌ر فی
 خیرا مه‌زن گه‌له‌ک جارن دا بینی پیش چووین فی
 نوممه‌تی دا خوارنی ده‌نه برابین خو بین موسلمان و
 دا نه‌و ب ده‌ستین خو خزمه‌تا وان که‌ن وه‌کو
 (حسن البصری و عبد الله المبارك) وگه‌له‌کین دی
 ژی .

ب- فتاری بده‌ته مرو‌فین ر‌وی گر : پی‌غه‌مبه‌ر سلا‌ف
 لی بن دبیزیت: (من أفرط صائماً كان له مثل أجره غير أنه لا

ينقص من أجر الصائم شيء) نيمامی تورمزی نهف
 حهديسه يا فهگوهاستی . نهو كهسى فتارى بدهته
 مروفي رۇزى گر خيرا وى وهكو خيرا مروفي رۇزى
 گره، بهلى چ ژ خيرا مروفي رۇزى گر كيّم نابيت .
 ۴- خواندنا قورئانا بيروز : براىي موسلمان قورئانى
 گهلهك بخوينه چونكو خيرا وى گهلهكه
 پيغهمبر سلافي بن دبيّزيت : نهو كهسى پيتهكى
 ژ قورئانى بخوينيت ب دهه خيرانه، و نهز نابيژمه
 ههوه (ألم) پيتهكه، بهلى (ألف) پيتهكه و (لام)
 پيتهكه و (ميم) پيتهكه . برا بزانه خواندنا
 قورئانى د ههيفاهمه زانيدا بخير تره، ژ غهيري
 ههيفاهمه زانى. فيجا گهلهك ههولبده كو تو
 گهلهك قورئانى بخوينى ، و ههروهسا برا بلا خواندنا
 ته كارتيكرنى ل سهر ته و رهوستى ته بكهت، نانكو
 قورئانى بخوينه و هزرا خو تيدا بكهت دا تو بكهيه
 گرى، بابى هورهيره خۇدى ژى رازيبيت دبيّزيت
 دهى نهف ههردوو نايهته هاتنه خوارى (أَفْمِنَ هَذَا
 الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ (۵۹) وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ (۶۰)) سورة
 النجم . نههلى سوففى (أهل الصفة) كرنه گرى
 ههتا روندك ل سهر روى بين وان هاتنه خوارى، و
 دهى پيغهمبرى سلافي گوه ل گريا وان بووى

ئەوى ژى كره گرى سلاق لى بن، پشتى ھىنگى
 سەھابا ژى كره گرى، پشتى ھىنگى پېغەمبەرى
 سلاق لى بن گوت: (لا يلج النار من بكى من خشية الله)
 ئىمامى تورمىزى و بەيھەقى ئەف ھەدىسە يا
 فەگۇھاستى . نانكۇ ناچىتە ئاگرى ئەو كەسى
 بىكەتە گرى ژ ترسىن خۇددا

۵- روينىشتن ل مزگەفتى ھەتا رۇژ ھەلات بىت:
 پېغەمبەر سلاق لى بن ئەگەر نقيزا خۇ يا سپىدى
 كىر با دا مېنىتە د مزگەفتى فە ھەتا رۇژ ھەلات بىبا
 (ئەف ھەدىسە يا ھاتىە فەگۇھاستن د سەھىجا
 موسلمى دا) . و ئەنس خۇدى ژى رازىبىت گوت :
 پېغەمبەرى سلاق لى بن گوت: (من صلى الفجر في
 جماعة ثم قعد يذكر الله حتى تطلع الشمس ، ثم صلى ركعتين
 كان له كأجر حجة و عمرة تامة تامة تامة) ئىمامى تورمىزى
 ئەف ھەدىسە يا فەگۇھاستى و ئىمامى ئەلبانى يا
 دروست كرى د-السلسله الصحيحه -دا.

ئەو كەسى نقيزا سپىدى ب جەماعەت بىكەت ل
 مزكەفتى، پشتى ھىنگى بروينىتە خۇارى و زكرى
 خۇدى بىكەت ھەتا ھەتاف بەھلىت، و پشتى ھىنگى دوو
 رەككەتان بىكەت (صلاة الضحى) دى بۇ وى ھىتە
 حىسابكرن ب خىرا ھەججەكى و عومرەكى ب

تهمامی ب تهمامی ب تهمامی . و ئەف چەندە بۆ هەمی
 رۆژان، برا ئەگەر ئەف چەندە د هەیفە رەمەزانیدا
 بیت دئ یا چەوابیت و هەر وهکو ئەم دزانن کو
 رۆژین هەیفە رەمەزانئ رۆژین دلوفانییئ نه !! برا
 باش هزرا خو بکه خیرا حەججئ و عومرئ نه
 بیچەکه !!!

6- خو زیندانکرن ژ بو عیبادهتی (الاعتکاف) :
 پیغەمبەری سلاف لئ بن هەر سال دا دەه رۆژان
 نیعتیکافی کەت، و ل سالا مرن سەردا هاتی بیست
 رۆژان نیعتیکاف کر. (ئیمامئ بوخاری ئەف حەدیسە
 یا فەگواستی)

7- عومره د رەمەزانیدا: یاها تیه فەگواستن ژ
 پیغەمبەری سلاف لئ بن کو خیرا عومرئ د هەیفە
 رەمەزانیدا ب خیرا حەججەکییه. (ئیمامئ بوخاری
 ئەف حەدیسە یا فەگواستی)

8- رابوونا شەفا (لیلة القدر): خوڈئ دبیژیت: (إِنَّا
 أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ (١) وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ (٢) لَيْلَةُ
 الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ (٣)) سورة القدر . مه قورئان د
 شەفەکا ب ریز و رویمەتدا ئینا خواری، تو چ دزانی
 ئەو شەفا ب ریز و رویمەت چ شەفە، ساخکرنا وئ
 شەفی ب ریکا پەرستنا خوڈئ چێترە ژ هزار هەیفان .

و پیغهمبهری سلاف لی بن یا گوتی: (من قام ليلة القدر
 ایماناً واحتساباً غفر له ما تقدم من ذنبه) نیمامی بوخاری
 ئەف حەدیسە یا فەگواستی . ئەو کەسی رابیتە
 شەفا (لیلە القدر) ب باوەری و حیسبکەت خیراوی بۆ
 خو، دی گوننەهین وی هەمی هینە ژیرن . ژبەر فی
 خیرا مەزن پیغهمبهری سلاف لی بن بزاف دکر کو
 ئەف شەفە ژێ نەچیت و هەرودسا سەحابان ژێ بزاف
 دکر ژبەر گرتنا فی شەفی، و عانیشا دەیکا مە
 موسلمانا خو دی ژێ رازیبیت گوته پیغهمبهری سلاف
 لی بن ئەگەر ئەز رابومە شەفا (لیلە القدر) ئەز ج
 بیژم، پیغهمبهری سلاف لی بن گوتی بیژە (اللهم انک
 عفو تحب العفو فاعف عني) نیمامی ئەحمەد ئەف
 حەدیسە یا فەگواستی .

۹-گوتنا زکری و دوو عاکرن و کیشانا
 نیستغفاران ب گەلەکی: موسلمان بۆ خو گەلەک
 زکری بیژە و هەرودسا دوو عا بکە و گەلەک
 نیستغفاران بکە چونکو دەمی رەمەزانی دەمەکی
 پیروزە، و فیجاب تایبەت ل وان دەمان ئەوین دوو عا ل
 دەینە قەبولکرن وەکو:-

أ- دەمی فتارە کرنی: مرؤفی برؤزی دوو عایەکا
 هەل دەمی فتارە کرنی ناهیتە زفراندن .

ب- سیکا دووماهییی ژ شهقی : خۇدایی مهزن دهیته
 نهسمانی دونیایی و دی بیژیت : نیک ههیه ههوجههی
 یهک ههیه دا نهز بدهمی ، نیک ههیه داخوآزا ژیرنا
 گوننههان دکهت دا نهز گوننههین وی ژبهم .

ج- نیستغفار کیشان بهری سپیدی : خۇدی دبیزیت:
 (وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَعْفِرُونَ) سورة الذاریات الآیة ۱۸ . و
 بهری سپیدههان داخوآزا ژیرنا گوننههان ژ خۇدی
 دکن .

د- دهمژمیری دووعان دهینه قهبولکرن ل رۇژا
 خۇتبی، و زانا دبیزن نهو دهمژمیره زی دهمژمیری
 دووماهیییی ژ رۇژا خۇتبی .

هشیار کرن ژ چهند خهلهتیان کو مرۇقی موسلمان
خۇژی دویر بیخیت ددهمی رۇژی گرتنییدا :

۱- مرۇق ب شهقی ههمیی مینیت هشیار و ب رۇژی
 بنقییت .

۲- نهکرنا چهند نفیژین فهرز ب نهگهری نفستنی .

۳- نیسراف کرن د خوارنی و قهخوارنییدا .

۴- هاژوتنا ترومبیلی ب لهز هیجهتا هندی کو مرۇق
 یی عاجزه و وهستیایه ب نهگهری رۇژی گرتنی .

۵- مرۇق وهختی زدهست بدهت ب سهکرنا فلمان
 وزنجرانقه وهر پروگرامهکی بی مفا .

- ۶- خوارنا پاشیقى ب دهمه كى زوى، و پشتى هينگى بنقيت و نقيزا سپيدى نه كهت .
- ۷- نه كرنا نقيزين ته راويحان ب ته مامى دگهل نيمامى ل مزگهفتى .
- ۸- هاژوتنا ترومبيلى ب له زكرنه كا گهلهك ب هيجهتا هندى كو دا بگه هيته فتارى .
- ۹- روينشتنا جحيلان ل سهر جادان وكرنا گوننه هان، بگره ژ غه يبه تى يان ناخفتنين شكهستى .
- ۱۰- كومبوون د دهمى دهواميدا و غه يبه تكرنا خهلكى يان ژى گيراندنا ناخفتنان د نافبه را موسلماناندا .
- ۱۱- دقيت مرؤفى رؤزى گرب رؤزى بيت ب باوهرى و ههروهسا خيراوى بؤ خؤ حيسابكهت ل دهف خؤدى .
- ۱۲- بوراندنا ژنكى باراپتر ژ دهمى خؤ ب چيكرنا خوارنيقه .
- ۱۳- گهلهك جارن مرؤفى رؤزى گر دى خوين ژ دفنا وى هييت يان دى هه لاقيرت يان دى نافي فهخؤت و ههر تشته كى دى كو دى چيته د گه وريبيا ويدا نه ب مهره ما وى، نه ف هه ميه رؤزى پى ناكه فقيت نه گهر نه ب مهره ما مرؤفى بيت .
- ۱۴- دروسته مرؤفى رؤزى گر نينيه تا خؤ بينيت بؤ رؤزى گرتنى و نه و يى ب جه نابته و پشتى نقيزا

سپیدی سهری خۇ بشۇت و نقيزا خۇ بکه، و ههروهسا بۇ ژنکی زی نهگەر ژ خۇینا ژفانی پاقزبوو بهری نقيزا سپیدی ئینیهیا خۇ بینیت بۇ رۇژی گرتنی و پستی نقيزا سپیدی سهری خۇ بشۇت و نقيزا خۇ بکهت .

۱۵- دروسته رۇژی گر سیواکی بکاربینیت پستی نقيزا سپیدی و ههتا نقيزا مهغرب، نانکو سیواک چ کارتیکرنی ل سهر رۇژییا رۇژی گری ناکهت .

۱۶- دقيت مرۇفی رۇژی گر رۇزا خۇ ب خۇاندنا قورنائی و گوتنا زکری خۇدی و ههروهسا دووعایان و کرنا خیرانقه بورینیت . چونکو رهمهزان ههیفا خیرانه، و خهلاتی وی یی مهزن زی نهوه کو مرۇف رازیبوونا خۇدی ب دهستین خۇفه بینیت و نازابیت ژ ناگری .

۱۷- مرۇفی رۇژی گر دقيت دهستهلاتی ل سهر نهفسا خۇ بکهت، و ناخفتنین شکهستی نهبیژیت، چونکو ئیک ژ مفايین رهمهزانی نهوه نهفسا مرۇفی بهیته پهروهدهکرن ژ بۇ کرنا کاری چاک و هیلاتنا کارین خراب .

۱۸- رۇژییا مرۇفی ناکهفیت نهگەر دویکیل چوو گهورییا مرۇفی نه ب مهردما مرۇفی .

۱۹- نهگهر مروقی رُوژی گر ژبیرکر کو یی ب رُوژییه خوآرن خوآر یان نافه خوآر دفتیت مروقی وی هشیاربکته کو نهو یی ب رُوژییه، ونهفه زی هاریکاری یه لسهر خیری .

۲۰- دفتیت رُوژی گر ب ههمی نهندامین خوآره یی ب رُوژی بیت، نه بنیریته تشتین گوننه ه یان زی گوھی خو بدته سترانان یان ب نهزمانی خو غهیبه تا موسلمانان بکته .

۲۱- یا ژ سوننه تییه مروقی خو مهرد بکته و گهلهک خیران بکته .

۲۲- ژ نهگهرین نازاکرنا مروقی ژ ناگری مروقی رُوژیین خو بگریت و تهراویحان ب جهماعهت بکته ل مزگهفتی و ههروهسا شهقا (لیلة القدر) رابیته عیبادتی .

۲۳- باشتین سهدهقه، سهدهقا رهمهزانییه، نانکو مروقی نهگهر دهه هزار دینار کرنه خیر بهری رهمهزانی و ههروهسا دهه هزار دینار کرنه خیر د رهمهزانییدا، نهو دهه هزارین کرینه خیر د رهمهزانییدا خیرا وان پتره ژ دهه هزارین کرینه خیر بهری رهمهزانی؛ چونکو جیوازی یا ههی دناقبهرا ههردوو وهختاندا .

۳۰- گەلەك رۇژى گر فتارى ل مالى دكەن وب ئەگەرى قى چەندى ناچنە نقيزا مەغرب، ونەف چەندە يا خەلەتە؛ چونكو ئەو ب قى چەندى خيرا نقيزا ب جەماعەت ل مزگەفتى ژ دەستين خۇ دەكەن .

چەند وەسىەت بۇ مروفي رۇژى گر :

۱- ھىياربە !! موسلمان چ رۇژيا نە خۇ بى ھىجەتەكا شەرى (عذر شرعي)، و ئەگەر ھات و تە رۇژى يەك خوار دقيت تۇ وى رۇژى ئەداكەى و تۇ تەوبەكا ژ دل بکەى، و چى دبیت ھندەك جاران گوننەھزييركى ژى (الكفارة) بەدى .

۲- ھندەك جاران فتارى بدە ھندەك رۇژى گرا، دا تۇ ھندى خيرا وان ب دەستين خۇفە بينى .

۳- پاراستنى بکە ل سەر ھەر پىنج نقيزان كو تۇ ل مزگەفتى بکەى، دا خۇدى تە ب پاريزيت د رەمەزانيدا و پشتى رەمەزانى ژى.

۴- ھىياربە !! تۇ وەختى خۇ ژ دەست نەدە ژبەر ھندەك كارين نە گرنك يان وەكى گەلەك جحيلان بارپتر ژ وەختى خۇ ب وەرزشى فە دبورينن، موسلمان ھىياربە ل رۇزا قيامەتى خۇدى دى حيسابى دگەل تە كەت !!!

۵- ئەگەر تۇ بىشى عومرەكى بىكە دەھەيھا رەمەزانىدا گەلەك باشە، چونكۇ خىرا عومرى د رەمەزانىدا ھىدى خىرا حەججەكئىيە .

۶- موسلمان ھەيھا رەمەزانى دەلىقەكە بۇ ھىلانا گەلەك گوننەھان، قىجا تۇ ھەولبىدە كو تۇ ھىدەك گوننەھان بھىلى ئەوئىن ل دەق تە، بگرە ژھىلاتنا غەببەتئى يان گوھدانا سترانان يان جگاران يان ھەرگوننەھەكا ھەببىت .

۷- پىشتى رەمەزان ب دووماھى بھىت، شەش رۇزان ژ ھەيھا شەوالى بگرە، چونكۇ خىرا وى ھەر وەكو تۇ سالى ھەمىيى ب رۇزى بووى . (فمن صام رمضان وأتبعه ستاً من شوال فكأنما صام الدهر كله) ئىمامى موسلم ئەق حەدىسە يا فەگۇھاستى . و دروستە مرؤف ژ رۇزا دوى يا جەژنا رەمەزانى فان رۇزىيان دەست پى بىكەت .
۸- گەلەك سەلەواتان ل پىغەمبەرى سلاق لى بن بىكە .
۹- ئەزمانى خۇ ژ غەببەتئى و درەوا و فەسادىيى ب پارىزە؛ چونكۇ ئەق گوننەھە خىرا رۇزىيى كىم دكەن .

۱۰- موسلمان بۇ زانىنن تە ئەو كەسى بىزىت رۇزى گرتن نىنە و نە فەرزە ل سەر موسلمانان، ئەو كافر دبىت ب قى ئاخفتنى و دى ھىتە شىرەتكرن تەوبەبىكەت و ب زفرىت ژ قى ئاخفتنى .

۱۱- رۆزى گرتن ل سالا دووى مشختى فەرز بوون ل سەر موسلمانان، و پيغەمبەرى سلاڧ لى بن نەھ ھەيڧين رەمەزانىي يى ب رۆزى بووى .

فترة (زكاة الفطر) :

۱- ئەڧ زكاته يا جانى مرؤڧييه، ژبەر ئەگەرى دووماھى ھاتنا ھەيڧا رەمەزانىيە .

۲- ئەركە ل سەر جانى ھەر موسلمانەكى و جانى وان كەسان ئەويىن مرؤڧ وان خۇدان دكەت. و ھەر مرؤڧەكى خۇارنا رۆزا جەژنى و شەڧا جەژنى ھەببىت دى زەكاتا فترى دەت.

۳- پيش ھەر جانەكىڧە (صاع) ھ كە، ژ خۇارنا خەلكى باژىرى، و ھەر ساعەك(صاع) دبىتە سى كيلو گرام .

۴- دەمى دانا زكاتا فترى بەرى نڧىزا جەژنىيە، و دروستە ئەگەر مرؤڧ بەرى رۆزا جەژنى ب رۆژەكى يان دوو رۆزان بەدەت. و ناچىبىت ب ھىچ رەنگ مرؤڧ زكاتا فترى پىشتى نڧىزا جەژنى بەدەت، لى ئەو مرؤڧە تى نەبىت يى ھىجەتەكا شەرى ھەببىت، و ئەگەر مرؤڧەكى بى چ ھىجەتەين شەرى زكاتا فترى گىرۇكر ھەتا پىشتى نڧىزا جەژنى دى ژى ھىتە قەبولكرن ھەك سەدەقە .

۵- ناچیبیت مروّف پاران بدعت چونگوٰ نهف چهند بهرهفازیبی سوننه تا پیغمبهریه سلاف لی بن، و ههروهسا نا هاتیه فهگوهاستن ژ چ سهحابان خودی ژوان رازیبیت کو پاره پیّش خوارنیقه دابن .

۶- زهکاتا فتری دی هیته دان بو مروّفی فهقیر و یی دهیندار و یی چ ل مالی نه .

۷- یا نهرك نهوه د دانا فی زهکاتیدا مروّف بگههینیه دهستی فهقیری یان وهکیلی وی بهری نفیزا جهژنی .

لدووماهییی برایی موسلمان هشیاربه چ روژان ژ رهمهزانی نه خو، چونگوٰ نهگهر تو عهمری خو ههمیی ب روژی بی تو هندی خیرا وی روژی ب دهستین خوّفه نائینی، موسلمان بلا ههمی نهندامین ته ب روژی بن ، و ههروهسا پیشهوازییا رهمهزانی بکه کو دهلیقهکه تو دی بریکا وی خو نیزیکی خودی کهی، و دی بیته خالهکا گوهارتنی د ژيانا تهدا بهرف باشیی و چاکییی . نهز دووعان ژ خودی دکهم گوتن و کریارین مه بو وهجهی خو یی پیروز حیسابکهت، و مه ژ نازاکرین ناگری حیسابکهت ... آمین

چهند پرسیار

ل سەر ئه‌حامین هه‌یقا ره‌مه‌زانی

به‌رسف دان

العلامة الشيخ / محمد بن صالح العثيمين

وه‌رگیان / أبو بكر كوچر

۱- هاتيه فهگؤهاستن ژ بيغهمبهري سلاف لي بن كو
 وى دوعايهك گؤتبيت دهمي ههيف د ديت؟
 ب/ به لي، نهگهر بيغهمبهري سلاف لي بن ههيف ديتبا
 دا بيژيت : الله أكبر ، اللهم أهله علينا باليمن و الايمان و
 السلامة و الاسلام و التوفيق لما تحبه و ترضاه، ربي و ربك
 الله، هلال خير و رشد .

۲- نهري دقيت مروفا ههر روژ ئينيهتي بينيت بو
 روژي گرتنا روژين ههيفا رهمهزاني، يان زي دروسته
 مروفا جارهكي بتني ئينيهتي بينيت بو روژي گرتنا
 ههيفا رهمهزاني ههميي؟
 ب/ دروسته مروفا ئينيهتي بينيت ل دهستيكا ههيفا
 رهمهزاني بو روژي گرتنا رهمهزاني ههميي، و
 نهگهر مروفي ئينيهتا خو ئينا بو روژي گرتنا
 ههيفا رهمهزاني ل دهستيكا رهمهزاني؛ ل وى دهمي
 ههوجه ناكهت مروفا ههر روژ ئينيهتا خو بينيت،
 به لي نهگهر مروفي روژهك خوار ب هيجهتهكا
 شهري (عذر شرعي) دقيت مروفا ئينيهتا خو ني
 كهتفه، {نمونه/ مروفهكي ل دهستيكا ههيفا
 رهمهزاني ئينيهتا خو ئينا كو رهمهزاني ههميي ب
 روژبيت، به لي دهمي گههشتيه روژا دههي ودهرهك

بۇ چىبوو يان نەخوش بوو رۇژا دەھى خوار، ل وى دەمى دڧىت ئەو ئنيەتا خۇ نى كەتەفە بۇ رۇژىن دى يىن رەمەزانى (وەرگىر) .

۳- حوكمى رۇژى گرتنا بچويكى د ھەيڧا رەمەزانى ؟

ب/ رۇژى گرتن نە ئەركە ل سەر بچويكى بەلى سوننەت، خىرا رۇژى گرتنى دى بۇ وى ھىتە نڧىسىن بەلى ئەگەر رۇژىيا خۇ خوار ڧى چ گوننەھ ل سەر وى نينن، بەلى يا سوننەتە بۇ سەميانى وى فرمانا وى بکەت بۇ رۇژى گرتنا ھەيڧا رەمەزانى، دا بچويك ڧىرى رۇژى گرتنى بيت .

۴- حوكمى رۇژى گرتنا مرۇڧى نە نڧىژكەر؟

ب/ مرۇڧى نڧىژان نەكەت رۇژىين وى نەدروستان و ڧى ناهىنە قەبولكرن، چونكو مرۇڧى نڧىژان نەكەت نە موسلمانە بەلكو كافر دبيت ژ بەر گوتنا خودى : ((فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَأِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ)) سورة التوبة الاية (۱۱) ڧىڧا ئەگەر ئەوان پەرستنا خودى ب تنى كر، وپەيڧا تەوحيدي گوت، وپىڧىرى ب ئەحكامين ئىسلامى كر ژ كرنا نڧىژى ودانا زەكاتى، ئىدى ئەو برايين ھەودنە د ئىسلاميدا.

و ههروهسا ژ بهر گوتنا پينغه مبهري سلاق لي بن (بين الرجل وبين الشرك و الكفر ترك الصلاة) ئيمامى موسلم نهف حهديسه يا فهگوهاستى . د نافبهرا مروفي و شركى و كوفريدا نه كرنا نقيزانه . ئانكو مروف ب نه كرنا نقيزان وهكى مروفهكى موشرك يان كافر لي دهيت .

5- نهري دروسته بو مروفي پاله نه گهر شولهكى ب زحمهت كر رۇژيا خو بخوت ؟
 ب/ دقيت نهو ب رۇژى بن و داخوازا هاريكريي ژ خودى بكهن، چونكو ههركهسهكى داخوازا هاريكاريي ژ خودى بكهت خودى دى هاريكاريي وى كهت، بهلى نه گهر مروفي پاله ديت كو وهسا يى تيھنيبووى يان يى برسبووى كو نه دوير ب هيلاك بچيت ب نه گهرى رۇژى گرتنى، ل وى دهى چ ل سهر وى نينه نه گهر رۇژيا خو بخوت ژ بهر وى فهراتيى (ضرورة)، بهلى يا ژ فى ههميى ب خيرتر بو وانا كو نهو ريكهفتنهكى دگهل خودانى شولى بكهن كو بو وانا ده مژميرين شولى كي مكهت، و نه گهر خودانى شولى نهف چهنده قه بوول نه كر، بلا ريكهفتنهكا دى ل گهل بكهن كو هندهك ده مژميرين شولى بو وانا بكهته ب شهفى، يان خودانى

شولى بېچەك شولى ل سەر وان سڭگ كەت و
كېمكەت دا مرۇقېن پالە بشىن شولى خۇ بكەن ب
ساناھى و ھەرودسا خېزانېن خۇ ژى خودان كەن .

6- ئەو كېش وەغەرە كو دروستە مرۇق رۇژىيا خۇ
بخوت سەرا وى وەغەرى ؟

ب/ وەغەرا دروست كو مرۇق رۇژىيا خۇ پى بخوت و
نقىژىن خۇ پى كورت كەت دقېت دوپراتىيا وى (۸۳.۵)
كىلومترن، و ھندەك ژ زانايا دېيژن ھەر
دوپراتىيەك د عورفى خەلكىدا وەغەر بېت دروست
مرۇق رۇژىيا خۇ بخوت { إن شاء الله ئەف بوچوونە يا
دروستە ژ بوچوونا نىكى (وەرگىر) } وپېغەمبەرى
سلاڧ لى بن ئەگەر ب دوپراتىيا سى فەرسخا
وەغەر كىر با دا نقىژان كورت كەت { ھەر
فرسخەك نىزىكى ھەشت كىلومترانە (وەرگىر) } ،
و ئەكەر مرۇق چوو وەغەرەكا حەرام و گوننەھ
تېدابىت نا چىبىت ب ھىچ رەنگ مرۇق رۇژىيا خۇ
بخوت يان نقىژان كورت كە؛ چونكو وەغەرا حەرام
دەستویری بۇ نەھاتىە دان مرۇق رۇژىيا خۇ پى بخوت،
وھندەك ژ زانايا چ جىوازىيى ناكەن د ناقبەرا وەغەرا
دروست و يا نەدروست، نانكو ئەگەر مرۇق يى ب

وهغه ربیت فیجا چ ئەف ودهغره یا حهلال بیت یان
 حهرام بین دروست مرؤف رۆزیا خۆ بخوت؛ چونکو
 دهلیلین دستویردانا خوارنا رۆزیی گشتنینه .

۷- ئەگەر مرؤف د هه یفا رهمه زانیدا رۆزییه کی
 بخوت ب هیجه ته کا شه رعى (عذر شرعى). دروسته
 بو مرؤفی کو نه و وهختی ماى ژ رۆزی مرؤف بخوت و
 فهخوت؟

ب/ ئەگەر مرؤفی ب هیجه ته کا شرعى رۆزییا خۆ
 خوار، دروسته نه و وهختی ماى ژ رۆزی مرؤف بخوت و
 فهخوت {نموونه/ مرؤفه کی سپیدی رۆزییا خۆ
 خوار ب هیجه ته کا شرعى دروسته بو وی مرؤفی
 نه و فرافینی یان هه ر تته کی دی بخوت؛ چونکو
 گوننه ها خوارنا رۆزا رهمه زانی ل سه ر رابوو)
 وه رگیر} لی ئەگەر مرؤفه کی رۆزییا خۆ خوار
 بی چ هبجه تین شه رعى نا چی بیت ب هیچ رهنگ نه و
 به رده و امیی بده ته خوارنی و فهخوارنی ژ وهختی
 ماى ژ رۆزی؛ چونکو نه وی بی چ هیجه تین شه رعى
 رۆزییا خۆ یا خوارى، نه ز هیفی دکه م جیوازی بهیته
 کرن د ناقه را فان هه ردوو جوراندا. {مرؤفی ب

ھیجه ته کا شهرعی رۇژییا بخوت ومرؤفی ب چ
 هیجه تین شهرعی رۇژییی بخوت - وەرگیڭر } .

۸- مرؤفی نه خوش ب نه خوشییه کا بهردوام دی چ
 کهت بۇ گرتنا رۇژیین هه یقا ره مه زانی ؟
 ب/ نه گهر مرؤفهک یی نه خوش بیت ب
 نه خوشییه کا بهر وهخت، نهو دی رۇژیین خۇ خوت
 بهلی پستی هه یقا ره مه زانی نهو دی وان رۇژیین
 خواری نه دا کهت، و نه گهر مرؤفهک یی نه خوش
 بیت ب نه خوشییه کا بی هیقی ژ ساخ بینا وی، نهو
 دی پیس ههر رۇژه کیفه خوارنا مسکینه کی دت
 نهو ژی چاریکا ساعه کییه (صاع) ژ گهنمی یان
 نیف ساعه (صاع) ژ غهیری گهنمی وهکو برنجی }
 تیبینی ههر ساعهک دبنه سی کیلو گرام
 (وهرگیڭر) ، و نه گهر نوژداری گوته مرؤفهکی
 رۇژی گرتن ل هافینی بۇ ساخله مییا ته نه باشن، ل
 وی دهمی نه م دی بیژنی دقیت تۇ رۇژیین خۇ بخوی ل
 هافینی و زفستانی وان رۇژیین ته خوارین ل هافینی
 نادا کهی؛ چونکو نه ف جوره مرؤفه سه روبه ری وی
 جیوازه ژ سه روبه ری مرؤفی نه خوشییا وی یا
 بهردهوام بیت .

۹- حوکمی رۆزی گرتنا وان مرؤفان چهوانه نهوین
ب رۆژ ههمیی نفستی وهندهک ژ وان نفیزان دکهن
وهندهکین دی نفیزان ناکهن نهری رۆزی گرتنا
فان مرؤفان دروسته یان نه؟

ب/ رۆزییا وان دروسته بهلی خیرا وی گهلهک یا
کیمه، و ههروهسا نهف کاری وان بهروفازیی
مهردما شهریعهتییه؛ چونکو خودی دهرهقی
رۆزیییدا دبیزیت: ((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ
كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ)) سورة البقرة
الایه (۱۸۳). نهی گهلی نهوین باوهری ب خودی
ویغهمبهری وی ئینای وکار ب شریعتی وی
کری، خودی رۆزی ل سهر ههوه نفیسییه کانی
چاوال سهر مللهتین بهری ههوه نفیسی بوو؛ دا بهلکی
هوین تهقوا خودایی خو بکهن، و - ب گوهداری
وپهرستنا وی ب تنی - پهژانهکی بکهنه د ناقبهرا
خو وگونههاندا .

و نهه ههمی دزانن مرؤفی نفیزان ژ دهست بدهت یان
گرنگیی نه دهتی نه ژ تهقوا خودی یه، و نهف
چهنده بهروفازیی مهردما خودی و پیغهمبهری
خودی یه سلاق لی بن د فهرزکرنا رۆزیییدا، و یا ژ
ههمیی سهیرتر کو بارپتر ژفان مرؤفان دمینه

هشيار ههتا وهختهكى درهنگ ژ شهفئ و ب رۆژئ
 ژئ ههميئ نغستينه، و نه بهس نهفه ژئ بهلكو بارپتر
 ژ فان مرؤفان دمينه هشيار سهرا تشتهكى بئ مفا
 يان تشتهكى گوننه!! . شيرهتا من بؤ فان مرؤفان
 و ههروهسا بين وهكى وان بلا تهقوا خودئ بكهن و
 وهسا رۆژيئ خؤ بگرن كو ئه و رازيبوونا خودئ ب
 دستين خؤفه بينن و داخوازا هاريكاريئ ژ خودئ
 بكهن بؤ گرتنا رۆژيئ، و ههروهسا رۆژا خؤ ب
 خواندنا قورئانئ و زكرئ خودئ فه بورينن، و
 ههروهسا پاريزئ ل سهر نغيزان بكهن و باشيئ
 دگهل خهلكي بكهن و ههر خيرهكا دي ههبيت ژ
 خيرين شهريئ ئيسلامئ بهريئ مه موسلمانا دابيتئ
 هوين ل دويغ شيانين خؤ بكهن .

١٠- نهگهر مرؤف هشياربوو سپيئ و بي ب جهنابهت
 بيت به لي د ئينهتا مرؤفيدا بيت كو ب رۆژئ بيت،
 ئهري رۆژيا مرؤفي دروسته ؟
 ب/ نهگهر مرؤف ژ خه و رابوو بي ب جهنابهت و
 مرؤفي دقيت ب رۆژئ بيت، ل وي دهمي دروسته مرؤف
 ب رۆژئ بيت و چ گوننه ه ل سهر مرؤفي نينه،
 چونكو پيغهمبهرئ ژئ سلاف لي بن هندهك جاران بي
 ژ خه و رابووي ب جهنابهت و پشتي هينگي سهري خؤ
 بي شوشي و بي ب رۆژئ بووي، و پيغهمبهر سلاف لي

بن باشرین چافلیکهره کو ئەم چافلێبکەن، بەلێ یا نەرك ئەوه کو مرؤف سهری خؤ بشوت ونقیژا سپیدی بکەت بەری رۆژ(الشمس) ب درکەفیت؛ چونکۆ گیروکرنا نقیژا سپیدی ژ وهختی وی ب هیچ رەنگ نا چی بیت.

۱۱- حوکمی کارئینانا کلی چافان بؤ مرؤفی رۆژی گر و هەرودسا کارئینانا قەتران بؤ چاف و دفن و گوهان؟

ب/ چ نینه بؤ مرؤفی رۆژی گر ئەگەر کلی چافی ب دانیت، و هەرودسا دروسته قەتری بکەت چافی خؤ یان گوهین خؤ هەتا ئەگەر تاما وی قەتری ژ گەوریا وی هات؛ چونکۆ ئەف چەندە ناهیتە هژمارتن ژ خوارنی و قەخوارنی ئەوا رۆژی پی دکەفیت، و ئەف چەندە زی بوچوونا

(شیخ الاسلام ابن تیمیة) خودی ژێ رازیبیت و ئەقەیه یا دروسته، بەلێ ئەگەر قەتره کره دفنا خؤ و ئەوه قەتره چوو خوارنی د گەوریا ویدا ل وی دەمی رۆژی پی دکەفیت ئەگەر ب مەرەم ئەف چەندە کر؛ ئەوه زی ژ بەر گوئنا پیغەمبەری سلاقی بن (وبالغ فی الاستنشق إلا أن تكون صائماً) نیمامی ئەبو داوود ئەف حەدیسە یا قەگوهاستی. شرؤقەکرنا حەدیسێ/

گهلهك ئافى بکه د دفنا خو دا دهمی تو دستنقیژی
 دگری به لی نهو دهمه تینهبیت وهکی تو ب رۆزی .
 { بوجی؟ دهمی مروفی بی ب رۆزی بیت گهلهك ئافى
 نهکته د دفنا خو دا ؛ چونکو نهگه ر ئاف چوو خوار
 د دفنیدا دى د گهورییدا چيته خوارى ونهگه ر د
 گهورییدا چوو خوار هینگی رۆزی پی دکهفیت و
 نهدویره مروف ب فی چهندى گوننهکار بیت
 (وهرکیر) .

۱۲- دروسته بو مروفی رۆزی گر نامیرهتی
 تهنگه نهفهسیی (بخاخ الربو) بکاربینیت ؟
 ب/ دروسته مروفی رۆزی گر نامیرهتی
 تهنگه نهفهسی بکاربینیت د دهمی رۆزییدا - فیجا
 نهف رۆزییه چ ژ رۆزین هه یفا رهمه زانی بیت یان زی ژ
 هر هه یفه کا دبیت - چونکو نهو هه وایی دفی
 نامیره تیدا نا گه هیته مه عیده ی، لی دگه هیته
 ستوینکا هه وای (القصة الهوائية)، و پشتی هینگی
 مروف ب دروستاهی هه وای د هلکیشیت و چ
 کارتیکرنی ل سهر مه عیده ی ناکه ت ب هیچ رهنگ،
 و کارئینانا فی نامیره تی نا هیته هژمارتن ژ خوارنی
 یان فه خوارنی .

۱۳ - ئەگەر مرۇقى رۇژى گىر شرانقە دانات، ئەرئى رۇژىيا وئى پى دكەفیت يان ئە؟
 ب/ شرانقە دىبنە دوو جور
 أ- ئەو شرانقە يە ئەوا مرۇق دانیت ب مەرەما تىركرنى (التغذية) ژ خوارنى، و ئەف جورە شرانقە رۇژى پى دكەفیت .
 ب- ئەو شرانقە يە ئەوا مرۇق دانیت نە ب مەرەما تىركرنى (التغذية) ژ خوارنى، بەلكو ژبەر چارەسەر كرنى ژ نە خوشىيەكى و ئەف جورە شرانقە رۇژى پى نا كەفیت .

۱۴- چەند خوين ژ مرۇقى بەيت رۇژى پى دكەفیت؟
 ب/ ئەو خوين رۇژى پى دكەفیت خوين پيسە ئەوا ب رىكا حىجامى (الحجامة) د دەر كەفیت ژبەر گۇتتا پىغەمبەرى سلاق لى بن: (أفطر الحاجم و المحجوم)
 ئىمامى ئەبو داوودى و ئبن ماجەى و دارەمى ئەف حەدىسە يا فەگۇھاستى وئىمامى ئەلبانى يا دروستكرى د-مشكاه المصابيح-دا . و دى هيتە پىقان ل سەر قى چەندى دەمى مرۇق گەلەك خوينى ژ خۇ بينيت ب هلبزارتتا مرۇقى؛ چونكو لەشى مرۇقى پى لاواز دبیت دەمى مرۇق گەلەك خوينى ژ خۇ بينيت

ب ریکا حیجامی یان ب ریکا هه رتشته کی دی . و ههر وهکو نه م دزانن نیسلام چ جارن حیوازییی نا نیخیته د نافههرا دوو تشتان یین وهکی نیک، وههر وهسا نیسلام چ جارن دوو تشتین حیواز دگهل نیک کوم نا کهت ددهمی پیفانیدا .

و نهگهر خوین ژ مرؤفی هات بی مه ره ما مرؤفی وهکی ددهمی خوین ژ دفنا مرؤفی دهیت بی مه ره ما مرؤفی یان مرؤف تبلین خو بی مه ره م بریت یان مرؤف پیل شوشه ی بنیت یان ههر تشته کی دی کو خوینی ژ مرؤفی بهیت بی مه ره ما مرؤفی هینگی رۆزی نا کهفیت، ههتا نهگهر گهلهک خوین ژ مرؤفی هات؛ چونکو بی مه ره ما مرؤفیه .

و ههروهسا نهگهر مرؤف چوو نه خوشخانی و نوژداری ژ مرؤفی خواز کو هندهک خوینی ژ لهشی مرؤفی بکیشیت ژبهه دروستنیشانکرنا نه خوشیی، ل وی ددهمی دروسته مرؤفی رۆزی گر هندهک خوینی ژ لهشی خو بینیت دا نوژدار بشیت نه خوشیا مرؤفی جارده سهرکهت . و ههروهسا نهگهر نهف داخواز ژ مرؤفی هاته کرن ل نه خوشخانی ژبهه ریقه برنا شوله کی مرؤفی هینگی ژی دروسته و رۆزی پی نا کهفیت .

۱۵- دروسته بُو ژنکا موسلمان نه گهر
 چه بکین (حبوب) نه هیلانا هاتنا خوینا ژفانی ده هیفا
 رهمه زانیدا بکار بینیت ؟

ب/ یا نه ز دبینم کو ژنکا موسلمان نه فان چه بکان نه
 ده هیفا رهمه زانیدا بکار بینیت و هه روهسا نه ژ غهیری
 هه یفا رهمه زانی؛ چونکو بُو من دیار بوو ل دویف
 گوئنین نوژداران کو کارئینانا فان چه بکان زیانی
 دگه هینته له شی ژنکی و هه روهسا خوینا وی ژی ، و
 هه روه کو نه م دزانن هه رتشته کی زیان تیدابیت بوو
 مروقی نا چیبیت مروقی وی تشتی بکار بینیت، ژ بهر
 گوئنا پیغهمبهری سلاق لی بن (لا ضرر ولا ضرار)
 بن ماجه ی نهف چه دیسه یا فه گوهاستی و نیمامی
 نه لبانی یا دروستگری . و شروفه کرنا چه دیسی
 نه فهیه / نه زیانی بکه ونه زیانی ل خو بکه .

۱۶- نه گهر مروقی رُوژی گر ژبیرکر کو یی ب
 رُوژییه فیجا چ خوارن خوار یان ژی ناف فه خوار، نه ری
 رُوژییا وی دکه فیت ؟

ب/ نه گهر مروقی رُوژی گر ژبیرکر کو یی ب
 رُوژییه و چ خوارن خوار یان ژی ناف فه خوار ل وی
 ده می رُوژییا وی یا دروسته و چ ل سه ر وی نینه؛ ژ بهر
 گوئنا پیغهمبهری سلاق لی بن (من نسی وهو صائم

فَأَكَلْ أَوْ شَرِبْ فَلَيْتُمْ صَوْمَهُ، فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ) نِيْمَامِي
 بوخاری و موسلم نهف حه دیسه یا فه گؤهاستی .
 شرو فه کرنا حه دیسی / نه گهر نیکی ژیر کر کو
 یی ب رؤژییه و خوارن خوار یان زی ناف فه خوار بلا
 رؤژییا خو ته مام کهت، خودی نهو خوارن و
 فه خوارنه یا دایی .

۱۷- هندهك ژ خهلكی بهرده و امییی د دنه خوارنی
 و فه خوارنی هه تا بانگی سپیدی یی دووی دهیته دان،
 نه ری رؤژییا فان که سان دروسته ؟
 ب/ نه گهر مروف یی پشت راست بیت کو موئه زن
 هه ر دم د ده می بانکیدا بانگی دهت دقیت ل وی ده می
 مروف خوارنی و فه خوارنی بهیلت نی کسه ر، و نه گهر
 مروف بزانیته کو موئه زن گه لهك جارن به ری
 ده می بانگی بانگی دهت ل وی ده می دروسته مروف
 بهرده و امییی ب دهته خوارنی و فه خوارنی هه تا
 موئه زن به ری بانگی ب دووماهی بینیت، به لی دقیت
 مروفی موسلمان هه رده م به ری بانگی ب
 ده مز می ره کی کورت پاشیفی بخوت ویی ناماده بیت
 بو بانگی و بجیته مزگه فتی دا نفیژا سپیدی ل
 مزگه فتی ب جه ماعهت بکهت .

۱۸- حوكمی وی كهسی چیه نهوی دجیته نفینا
 ژنكا خوُب رُوژ د هه یفا رهمه زانی ؟
 ب/ نه گهر رُوژی گرتن نه نهرك بیت ل سهر
 ههر دووان دروسته بوو ههر دووان . {نمونه/ نه گهر
 ههر دوو ل وه غهره کی بن ونه م دزانن كو مرؤفی
 وه غهر کری رُوژی گرتن نه نهرکه ل سهر وی ل
 وی ده می دروسته بوو ههر دووان و چ گوننه هل سهر
 ههر دووان نینه، هه تا نه گهر ههر دوو ب رُوژی بن
 ژی، به لی رُوژیا ههر دووان ده که فیت و دقیت نه و
 پشتی رهمه زانی ئادا کهن (وه رگیر) .
 به لی نه گهر نه و که سه نه یی وه غهر کری بیت یان
 نه یی نه خوش بیت نانکو رُوژی گرتن ل سهر وی
 نهرك بیت ل وی ده می حه رامه بو وی نه گهر بجیته
 نفینا ژنكا خوُ و گوننه هه کا مه زنه، و دقیت نه و
 ته و به بکهت و عه بده کی نازاکهت و نه گهر پی
 چینه بیت دی دوو هه یقان } یین ئسمانی
 (وه رگیر) {ب رُوژی بیت و نه گهری وی ژی نه شیت
 دی شیت مسکینان تیرکهت، وهه روه سا ژنكا وی
 ژی نه گهر نه ف چهنده ب هلبژارتنا وی بیت دقیت
 نه و ژی ته و به بکهت و کفاری بدهت وه کی زهلامی
 خوُ ، و نه گهر نه ف چهنده نه ب هلبژارتنا وی بیت

نانکو زهلامی وی ب خورتی چوو نقینا وی ل وی دهمی
چ ل سهر وی نینه .

۱۹- کارئینانا مهعجینی ددانا رۋژی پی دکهفیت یان
نه ؟

ب/ کارئینانا مهعجینی ددانا رۋژی پی نا کهفیت
نه گهر نه چیته خواری د گهورییدا، به لی یا چیتر
ل دهف من مروقی موسلمان مهعجینی ددانا بهس ب
شهی بکاربنیت؛ چونکو نهف مهعجینه گهلهک پی
ب هیزه و نه دویره بچیته خواری د گهورییدا و
مروقی موسلمان پی نه حه سییت .

۲۰- مهره م ژ بهر دکاتا پاشیقی چیه نه وا د حه دیسا
پیغه بهری دا هاتی سلاق لی بن ؟

ب/ مهره م ژ وی بهر دکه تی بهر دکه تا شه رعیه و
بهر دکه تا له شییه، هندیکه بهر دکه تا شه رعیه
مروقی گوئنا پیغه مبهری سلاق لی بن ب جه دئینیت
و ههروه سا مروقی چافل پیغه مبهری دکهت سلاق لی
بن، و بهر دکه تا له شی زی نه وه کو له شی مروقی پی
د هیز کهفیت بو رۋژی گرتنی .

۲۱- د حەدیسیدا یا هاتی (من أفطر صائما كان له مثل أجره غير أنه لا ينقص من أجر الصائم شيئا) ئەرى ئەگەر مرۇف بەس ئافى يان خورمى ب دەتە مرۇفى رۇزى گر، دى ئەف حەدیسە ژ مرۇف گریت كو خودى دى ھندى خیرا مرۇفى رۇزى گر دەتە مرۇفى ؟

ب/ دوو بوچوونین زانايا یین ھەین بو شروفاھ کرنا فى حەدیسى، ھندەك ژوانا دبیزن دروستە ھەتا ئەگەر مرۇف قەسپەكى بتنى ب دەتە مرۇفى رۇزى گر ، وھندەك زاناين دى دبیزن دفتیت خوارنى بدەتە مرۇفى رۇزى گر دا خودى وھكو خیرا مرۇفى رۇزى گر ب دەتى؛ چونكو خوارن دى ھاریکارییا مرۇفى رۇزىگر كەت ھەتا ب شەفى و چى د بیت پاشیفى ژى نەخوت . بەلى یا دیار ژ حەدیسى ئەگەر خو مرۇف قەسپەكى ب دەتە مرۇفى رۇزى گر خودى دى ھندى خیرا مرۇفى رۇزى گر دەتە مرۇفى، و ژبەر فى چەندى دفتیت مرۇفى موسلمان ئەفى خیرا مەزن ژ دەستین خو نەكەت، بلا ھەردەم چەند قەسپان ببیتە مزگەفتى دا مرۇفین موسلمان فتارى پى بکەن، و خودى ھندى خیرا ھەر موسلمانەكى وان قەسپان بخوت ب دەتى .

۲۲- مرؤفئ رؤژئ گر فتارئ ل دویف بانگئ موئهزنی بکەت یان ژئ ل دویف بانگئ تەلهفزیونی و رادیونی بکەت؟

ب/ ئەگەر موئهزن ل دویف رؤژئ(الشمس) بانگئ ب دەت ل وی دەمی دقئت مرؤف ل دویف بانگئ موئهزنی فتارئ بکەت؛ چونکو موئهزن یئ ل دویف چوونا خوارا رؤژئ(الشمس) بانگئ دەت، نانکو یئ ب چاقئین خو د بینیت کو رؤژ(الشمس) یا دچیتە خواری ، بەلئ ئەگەر موئهزن ل دویف دەمژمیری بانگئ دەت و رؤژئ(الشمس) نا بینیت، ل وی دەمی یا چئتر ئەوه مرؤف ل دویف بانگئ تەلهفزیونی یان یئ رادیونی فتارئ بکەت؛ چونکو دەمژمیر بو دەمژمیری جیوازە، لئ دەمژمیری تەلهفزیونی یئ چئترە و موکمترە.

اللهم اجعل هذا الجهد المقل خالصا
لوجهك الكريم
وصلى الله على نبينا محمد
وعلى آله وصحبه وسلم
وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين